

2011-Cİ İL ÜÇÜN ƏSAS QRANT MÜSABİQƏSİ (EIF-2011-1(3)) ÇƏRÇİVƏSİNDƏ YERİNƏ YETİRİLMİŞ LAYİHƏ ÜZRƏ ELMİ NƏŞRLƏR

Naxçıvan MR-in müasir flora biomüxtəlifliyində ali sporlu, çılpətoxumlu və örtülütətoxumlu bitkilər 8 sinif, 104 sıra, 170 fəsilə, 874 cins və 2835 növlə təmsil olunur. Keçmiş SSRİ-nin I-XII Farmakopeya nəşrləri və Beynəlxalq Farmakopeyalara daxil edilmiş rəsmi (ofisial) dərman bitkilərinin araşdırılması nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, Naxçıvan MR florasında 48 fəsilə, 105 cinsə mənsub olan 132 növ ali sporlu, çılpətoxumlu və örtülütətoxumlu bitki vardır. Regionda yabanı halda yayılmış rəsmi dərman bitkilərinin taksonomik spektri aşağıdakı kimidir:

Dövlət Farmakopeyasının I-XII nəşrlərinə daxil edilmiş rəsmi dərman bitkilərinin taksonomik spektrinin təhlili nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, Naxçıvan MR florasında rəsmi dərman bitkiləri 48 fəsiləyə, 105 cinsə mənsub olan 132 növlə təmsil olunmuşdur. Qeyd edilən növlərdən 44-ü becərilən (*Mentha piperita* L., *Solanum tuberosum* L., *Beta vulgaris* L., *Juglans regia* L., *Triticum aestivum* L., *Brassica nigra* L. və s.), qalan 88 növü isə yabanı bitkilərdir. Onlar 33 sıra, 36 fəsilə və 70 cinsdə cəmlənmişlər. Yabanı bitkilərin 11-i məhv olmaq təhlükəsinə məruz qalan növ kimi "Qırmızı Kitab"lara (2) daxil edilmişdir. Bir qrup rəsmi dərman bitkisinin (*Astracantha microcephala* (Willd.) Podlech, *Peganum harmala* L., *Melilotus officinalis* (L.) Pall., *Achillea millefolium* L., *Artemisia absinthium* L., *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Equisetum arvense* L., *Rosa canina* L., *Marrubium vulgare* L., *Polygonum aviculare* L., *Fumaria officinalis* L., *Urtica dioica* L. və b.) sənaye ehtiyatı vardır. Regionun yabanı rəsmi dərman bitkilərindən 8 növü (*Matricaria recutita* L., *Juniperus communis* L., *Datura stramonium* L., *Hyoscyamus niger* L. və b.) Farmakopeyanın bütün nəşrlərində saxlanılmaqla 137 ildən artıq müddətdə tibbi müalicədə istifadəsinə icazə verilmişdir

Həll olunan məsələlər və onların yeniliyi:

1. Stasionar və yarımstasionar məntəqələrdə qısa və uzunmüddətli ekspedisiyalar yolu ilə Naxçıvan MR-də yayılan rəsmi dərman bitkiləri toplanılmış, təyin edilmiş və sistemativ icmalı hazırlanılmışdır;
2. Rəsmi dərman bitkilərinin əmələ gətirdiyi və ya komponent kimi iştirak etdiyi fitosenozlar müəyyənləşdirilmiş, onların fitosenoloji quruluşu və geobotaniki xüsusiyyətləri öyrənilmişdir;
3. Təbii ehtiyatı bol olan 30 növ rəsmi dərman bitkilərinin bioloji və istismar ehtiyatı hesablanmış, yayılma zonalarının xəritələri hazırlanılmışdır;
4. Rəsmi dərman bitkilərinin nadir növləri müəyyənləşdirilmiş, yayılma zonalarının xəritələri hazırlanılmış və mühafizə yolları dəqiqləşdirilmişdir;
5. Rəsmi dərman bitkilərindən biokimyəvi üsullarla əsas təsiredici bioloji fəal maddələr alınmış və miqdarı təyin edilmiş, həmçinin efir yağları, ekstraktlar və cövhər nümunələri hazırlanılmışdır;
6. Biokimyəvi analizlər və hesablanmış təbii ehtiyatların miqdarına əsasən rəsmi dərman bitkilərindən səmərəli istifadə olunmasına dair təklif və tövsiyələr verilmişdir;
7. Əhalinin rəsmi dərman bitkiləri ilə tanışlığı üçün Naxçıvan MR televiziya və radiosu ilə vaxtaşırı təbliğat işi aparılmış, kitab, buklet və məqalələr hazırlanılmışdır.

№	Nəşr haqqında məlumat (Məqalələr)	Tam mətn
---	-----------------------------------	----------

1	<p>Məqalənin adı: Dipsacales və Campanulales sıralarında edilən yeni nomenklatur dəyişikliklər</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Talıbov T., İbrahimov Ə., Səfərova F.</p> <p>Nəşrin adı: AMEA Naxçıvan Bölməsi. Xəbərlər, Təbiət və texniki elmlər seriyası, Naxçıvan, Tusi, 2011, №2, s.58-73</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksəlmə: -</p> <p>İF: -</p>	<p>(-)</p>
2	<p>Məqalənin adı: Azərbaycan florasının yabanı armud (Pyrus L.) növləri</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Talıbov T., Əsədov K., İbrahimov Ə.</p> <p>Nəşrin adı: AMEA Naxçıvan Bölməsi. Xəbərlər, Təbiət və texniki elmlər seriyası, Naxçıvan, Tusi, 2011, №4, s.49-58</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksəlmə: -</p> <p>İF: -</p>	<p>(-)</p>
3	<p>Məqalənin adı: Naxçıvan Muxtar Respublikasının dərman bitkiləri</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Talıbov T., İbrahimov Ə., İbrahimov Ə., İsmayılov A., Ələkbərov R., Quliyev V., Qurbanov Ə.</p> <p>Nəşrin adı: Naxçıvan: Əcəmi Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, 2014, 432 s. (30 xəritə)</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksəlmə: -</p> <p>İF: -</p>	<p>(-)</p>
4	<p>Məqalənin adı: Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində yayılmış rəsmi dərman bitkilərinə aid bəzi yabanı meyvə ağac və kollarının təbii ehtiyatı</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Talıbov T., İbrahimov Ə., İbrahimov Ə., İsmayılov A., Ələkbərov R.</p> <p>Nəşrin adı: AMEA Naxçıvan Bölməsi, Xəbərlər, Təbiət və texniki elmlər seriyası, Naxçıvan, Tusi, Cild 8, №2, 2012, s.49- 58</p> <p>E-link: -</p> <p>DOI: -</p> <p>İndeksəlmə: -</p> <p>İF: -</p>	
Nəşr haqqında məlumat (Tezislər)		
1	<p>Tezisin adı: Naxçıvan Muxtar Respublikası florasında rəsmi dərman bitkilərinin taksonomik spektri</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Talıbov T., İbrahimov Ə., İbrahimov Ə., İsmayılov A., Ələkbərov R.</p> <p>Nəşrin adı: AMEA Botanika İnstitutu, "Faydalı bitkilərdən istifadənin aktual problemləri" mövzusunda Beynəlxalq konfransın materialları, 26-28 oktyabr 2011, Bakı: Elm, 2011, s.189-195</p>	
2	<p>Tezisin adı: Ядовитые растения зимних пастбищ Нахчыванской Автономной Республики и меры борьбы с ними</p> <p>Müəlliflərin S.A.A: Талыбов Т., Сафарова Ф., Ибрагимов А.</p> <p>Nəşrin adı: International Conference "Diversity, characterization and utilization of plant genetic resources for enhanced resilience to climate change" Abstracts, Baku, Azerbaijan, October 3-4, 2011, p.198-201</p>	<p>(-)</p>

